

MESTSKÉ
DIVADLO
ŽILINA

**Andreas Sauter
Bernhard Studlar
Prachy!**

preklad **Martina Vannayová**
scéna **Juraj Kuchárek**
kostýmy **Marija Havran**
dramaturgia **Lenka Garajová**
réžia **Marián Amsler**

účinkujú
Braňo Bačo
Ján Dobrík
Michal Koleják
Ivana Kubáčková
Anna Nováková
Iveta Pagáčová
Tajna Peršić
Kristína Sihelská
Michal Tomasy
Dávid Uzsák
Boris Zachar

• RÁDIO REGINA®

• RÁDIO_FM

premiéra 8. júna 2019
131. premiéra Mestského divadla Žilina
Mestské divadlo Žilina
Horný val 3, 01001 Žilina
vstupenky po-pia: 16:30-18:00
a hodinu pred predstavením
pokladňa tel 041 381 0000 mob 0903 510 671
e-mail pokladna@divadlozilina.eu
web www.divadlozilina.eu

Andreas Sauter
Bernhard Studlar
Prachy!

realizačný tím
 Preklad **Martina Vannayová**
 Scéna **Juraj Kuchárek**
 Kostýmy **Marija Havran**
 Dramaturgia **Lenka Garajová**
 Réžia **Marián Amsler**

Vznik a vývoj peňazí

Na začiatku ekonomického správania ľudstva si človek uvedomil, že istú predmetnú alebo potravinovú komoditu môže vymeniť za niečo iné. Táto výmena fungovala na princípe dostatku a nedostatku. Bolo dôležité zachovať zdroje. Ak mal niekto niečoho prebytok, vedel danú vec vymeniť za niečo, čo zas mal niekto iný. Čím viac nejaká komodita zažívala nedostatok, tým väčšiu výmennú hodnotu mala.

Z výmenného obchodu sa postupne vyvinuli platidlá blízke dnešným. Vymeniť vrece obilia za kozu mohlo byť ľahké. Ak ste však mali päťdesiat vriec obilia vymeniť za päťdesiat kôz, ale samozrejme ste ich nedokázali naraz odnieť, vznikali drobné predmety, ktoré mali určenú hodnotu a zastupovali dohodnutý obchod. Boli to pôvodne kamienky, mušle alebo predmety, ktorých počet bol veľmi obmedzený a ich hodnota preto vysoká. V Európe, aj v našich končinách, sa napríklad používali mušle ako jedno z platidiel. Keďže naši predkovia nemali more, mušle boli vzácné.

Významným znakom majetku bol dobytok a zvieratá všeobecne. Mať stádo dobytky neznamenovalo len mať obživu, ale aj potenciálne bohatstvo pre výmenný obchod. Z kráv sa využilo absolútne všetko, od rohoviny, cez mäso, kosti, kožu, po kopytá. Napríklad ekonomický termín „kapitál“ vychádza práve z latinského pomenovania „capita“, čo je výraz pre kus dobytky.

Vývoj platidiel významne zmenili nálezy rúd a drahých kovov. Železná ruda bola jedna z najvýznamnejších. Oveľa skôr ako železo sa však využívali meď a cín. Z medi sa vyrábali šperky a pri tejto činnosti možno badať počiatky vzniku mincí. Rudy bolo ťažké deliť, ale pri ich zlievaní sa darilo deliť ich na rovnaké diely, či dokonca zlievať ich do obrazcov, ktoré informovali o ich hodnote.

Spojením medi a cínu vznikol bronz. Bronz bol mimoriadne žiadaný. Vyrábali sa z neho meče, šperky, a napokon mince. Tepanie, brúsenie, či odlievanie ukázalo, že na minci je možné zanechať obraz. Prvé niesli zvieracie motívy alebo jednoduché symboly. Hlavy panovníkov sa začali objavovať až neskôr.

Za vynálezcov peňazí sa všeobecne považujú Číňania, ktorí takmer pred 3000 rokmi používali mince so štvorcovou dierkou uprostred, aby ich mohli viazať na šnúrkou. Práve latinské slovo „banco“, čo je pomenovanie pre stôl alebo lavičku, kde sa uskutočňovali výmeny, rozmieňanie, pôžičky a iné transakcie, dalo názov bankovníctvu ako takému. Bankovníctvo zas predznačilo pomenovanie pre papierové platidlo, bankovku. Kým mince mali nižšie hodnoty, bankovky zastupovali vyššie hodnoty. Ich vydavateľom nebola pôvodne žiadna banka, ale panovník. V jeho truhlici sa nachádzalo určité množstvo mincí a to bolo možné získať výmenou za papierovú bankovku. V Európe sa začali prvé bankovky vydávať vo Švédsku až v 17. storočí.

Bankovky sa teda vymieňali za určité množstvo zlata či striebra. Moderné ekonomiky sú však postavené na nekrýtych peniazoch. Ide o peniaze vyhlásené za zákonné platidlo a vydávané centrálnou bankou, ktoré však na rozdiel od krytých peňazí nemožno vymeniť za napríklad pevne stanovené množstvo zlata. Napriek tomu, že nemajú žiadnu vlastnú hodnotu, papier, z ktorého sú vyrobené, je v podstate bezcenný, ľudia ich akceptujú výmenou za tovary a služby, pretože dôverujú centrálnej banke, že v priebehu času zachová ich hodnotu. Peňazí, ktoré vieme reálne vidieť a chytiť do rúk, obieha vo svete iba zlomok z celkového množstva peňazí, s ktorými operujeme. Je to len zhruba osem percent, pričom toto percento s rozvojom bezhotovostnej ekonomiky stále klesá. Základná povaha peňazí je od pôvodu až po dnešok virtuálna. Peniaze sú formou spoločenskej dohody, ktorej sme aktívnou súčasťou.

predstavenie vedie
Katarína Škerenčáková
 zvuk **Lukáš Magoč**
 svetlo **Anton Mlacek**
 stavba **Róbert Samec, Ján Štubňa,**
Lukáš Honíšek, Patrik Brezniak
 Rekvizity **Juraj Špalek, Michal Slašťan**
 výroba scény **Juraj Špalek, Michal Slašťan**
 riaditeľ divadla **Ingrid Dolníková**
 umelecký šéf **Eduard Kudláč**
 šéfkva výpravy **Eva Kudláčová Rácová**
 grafický dizajn **Marcel Benčík**
 bulletin zostavila **Lenka Garajová**

Braňo Bačo
 Zberateľ umenia
 Richard
 Pumpár
 Muž v putách
Ján Dobrík
 Max
Michal Koleják
 Frank
 Predajca automobilov
Ivana Kubáčková
 Sarah
Anna Nováková
 Zberateľova žena
 Zákazníčka v IKEA
 Pani z GEZu
 Pani z práčovne
Iveta Pagáčová
 Pani Hofrichterová
 Evelyn
 Alkoholička
 Česká turistka
Tajna Peršic
 Predavačka v pekárni
 Babysitterka Marie
 Mama Evelyn
 Študentka
Kristína Sihelská
 Daniela
 Hlas
Michal Tomasy
 Maxov šéf
 Fritz
 Zákazník v IKEA
 Český turista
 Notár
Dávid Uzsák
 Pán Köhlmeier
 Callboy
 Čašník
Boris Zachar
 Pán Steinbach
 Maliar
 Architekt
 Bezdomovec

pomôcka RÍ	anglický jazyk	vanuatské vatú (mena)	pomôcka ÁD	minister financií SR	meter (skratka)	epocha	hlavné mesto Talianska
mesiac hebrejského kalendára			Kambodžský príslušník KS tamtá rozkazuje (inak)				
vlákno z indických konopí					kráľ keltský (zast.)		
pomôcka JENA AV	1. časť tajničky nepárny počet drogérií				amerícium iniciála krstného mena Sihelskej		
číslica		obdobie nemecké mesto				uzlový telefónny obvod	hľadujem
jedna japonská mena					hneď druhá časť tajničky		
priestupok (lat.)							
metropola Bavorska							
pomôcka EM VUV	prvé písmeno abecedy americký prezident		aký (zast.) Konfesia (hovor.)			prvé písmeno tatka inak čistič okien	
neznelá spoluhláska		rada jednotka tlaku					
Malek bez jedného písmena				ktorí riadenie výroby (skratka)			
známa taxislužba					označenie stupnice E Dur dať po maďarsky		
meno režiséra Amslera							interpunkčné znamienko
lož (opak.)							

**Nezáleží na tom, koľko peňazí máte, ale koľko...
 (pokračovanie v tajničke)
 Seneca**